

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060204

DOM
2018-04-16
Stockholm

Mål nr
M 7816-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-08-22 i mål nr M 1234-17,
se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen i Skåne län

Motpart

Vera Klippan AB

SAKEN

Ändring av villkor i befintligt tillstånd för verksamhet på fastigheten A i Klippans
kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av punkten 1 i mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och
miljööverdomstolen Miljöprövningsdelegationens vid länsstyrelsen i Skåne län beslut
den 9 februari 2017, ärende nr 551-30569-2015, att avslå Vera Klippan AB:s ansökan
om ändring av villkor.

Dok.Id 1403321

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Skåne län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva punkten 1 i mark- och miljödomstolens dom och fastställa miljöprövningsdelegationens beslut.

Vera Klippan AB har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN M.M.

Länsstyrelsen har uppgett i huvudsak följande till stöd för sin talan:

Förutsättningarna för en villkorsändring enligt 24 kap. 8 § miljöbalken är inte uppfyllda. Villkoret är inte strängare än nödvändigt med tanke på den kunskap som finns idag om flyktiga organiska ämnen och deras påverkan på miljön. Sverige har ett åtagande att minska utsläppen av flyktiga organiska ämnen enligt Göteborgsprotokollet, ett av de åtta protokoll som ingår i FN:s luftvårdskonvention. Verksamheter som släpper ut sådana ämnen har därför en skyldighet att säkerställa att utsläppen blir så små som möjligt. Det strider mot detta åtagande att ändra ett villkor på ett sätt som skulle medföra utsläpp av högre halter flyktiga organiska ämnen.

Den förändring av verksamheten som introduktionen av miljöpolyester innebär kan inte sägas vara en omständighet som inte kunde förutses när tillståndet meddelades. Även om införandet av miljöpolyester innebär en miljövinst bör verksamheten rena sina utsläpp i samma utsträckning som tidigare. Kvaliteten på kaliumpermanganaten, oxidationsmedlet i skrubbern, är en väsentlig del i reningsanläggningens funktion och bolagets underlåtenhet att utreda andra alternativ är inte skäl för villkorsändring. Det kan vidare ifrågasättas om det är lämpligt att mildra villkoret med hänsyn till hur gammalt tillståndet är och hur verksamheten bedrivs idag.

Med tanke på den utveckling som skett inom reningen av organiska lösningsmedel sedan bolaget fick sitt tillstånd kan den metod som bolaget använder sig av inte anses vara bästa möjliga teknik.

Bolaget har uppgett i huvudsak följande till stöd för sin talan:

Förutsättningarna enligt 24 kap. 8 § miljöbalken för en villkorsändring är uppfyllda eftersom villkoret är strängare än nödvändigt. Bolaget kan sannolikt nå en skrubberverkningsgrad på 70 procent om det slutar använda miljöpolyester. Det skulle dock strida mot substitutionsprincipen, principen om bästa teknik och bolagets egen miljöpolicy. Med den lägre verkningsgraden, 50 procent i stället för 70 procent, innehåller bolaget villkoret för utsläpp av styren som är på 1 250 kg/år. Enligt den senaste miljörapporten uppgick utsläppet till 875 kg/år. Bolaget har genom bl.a. spridningsberäkningar visat att utsläppet av styren inte har någon negativ påverkan lokalt i Klippan.

Bolagets villkor för utsläpp av styren är mycket strängt. Villkoret är strängare än vad länsstyrelsen har beslutat för ett annat bolag inom samma industriområde.

Bolaget misstänker att den nya kaliumpermanganaten kan ha en negativ effekt på verkningsgraden. Kunskapen om att oxidera styren med väteperoxid är mycket begränsad och bolaget har på grund av den sannolikt marginella påverkan på verkningsgraden valt att fortsätta med användningen av kaliumpermanganat.

Söderåsens miljöförbund och **Klippans kommun** har i remissyttranden anfört att mark- och miljödomstolens dom bör ändras i enlighet med länsstyrelsens yrkande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL**Bakgrund**

Bolaget har sedan 1987 ett tillstånd enligt miljöskyddslagen att tillverka polyesterprodukter med en förbrukning av högst 420 ton polyester per år. Slutliga villkor gällande utsläpp av styren fastställdes 1990 av Koncessionsnämnden för miljöskydd.

Det villkor som nu är föremål för prövning, villkor 3, har enligt tillståndet följande lydelse:

Utsläpp från lindningsmaskin och sprutrum ska från och med den 1 januari 1991 genomgå rening. Reningsanläggningen ska ha en reningseffekt avseende styren om minst 50 % och från och med den 1 januari 1993 om minst 70 %. Båda värdena är riktvärden. Med riktvärde avses därvid ett värde som, om det överskrids, medför skyldighet för bolaget att vidta sådana åtgärder att värdet kan hållas.

Efter att bolaget ansökte hos miljöprövningsdelegationen om ändring av bl.a. villkor 3 avslag delegationen ansökan. Bolaget överklagade beslutet till mark- och miljödomstolen som delvis biföll bolagets överklagande och ändrade villkor 3 till följande lydelse:

Utsläpp från lindningsmaskin och sprutrum ska genomgå rening. Reningsanläggningen ska ha en reningseffekt avseende styren om minst 50 % vid en produktion som medför en förbrukning av upp till 200 ton per år av s.k. miljöpolyester eller polyester med motsvarande avgång av styren. Vid högre produktion och/eller råvara med högre styrenavgång gäller 70 % reningseffekt. Villkoret är uppfyllt om vid en första uppföljande mätning efter ett underskridande det visas att villkorsnivån klaras.

Länsstyrelsen har nu överklagat mark- och miljödomstolens dom och yrkat att bolagets ansökan om villkorsändring ska avslås, dvs. att villkor 3 ska ha den lydelse som framgår av koncessionsnämndens tillståndsbeslut.

Ändring av villkor enligt 24 kap. 8 § miljöbalken

Ett villkor får upphävas eller mildras endast om det är uppenbart att villkoret inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt eller om ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet meddelades (se 24 kap. 8 § miljö-

balken). Det är tillståndshavaren, alltså bolaget, som ska visa att förutsättningarna för att upphäva eller mildra ett villkor föreligger. En ansökan av en tillståndshavare att mildra ett villkor ska enligt praxis bedömas restriktivt (se MÖD 2002:56 och NJA 2010 s. 77).

Den fråga som Mark- och miljööverdomstolen har att pröva är om bolaget har visat att förutsättningarna för en ändring av villkor 3 är uppfyllda.

Bolaget har motiverat sin ansökan om villkorsändring med att det inte längre är möjligt att uppnå en reningsgrad om 70 procent på grund av att bolaget har börjat använda miljöpolyester. Enligt bolaget kan även förändrad kaliumpermanganat ha bidragit till den försämrade verkningsgraden i reningsanläggningen.

Den omständigheten att bolaget i början av 2000-talet har bytt ut råvaran i tillverkningen till miljöpolyester är inte en oförutsedd omständighet i den mening som avses i 24 kap. 8 § miljöbalken. Inte heller är den försämrade kvaliteten på oxidationsmedlet kaliumpermanganat, som bolaget misstänker medverkar till en försämrad verkningsgrad i reningsanläggningen, en sådan omständighet.

Med hänsyn till vikten av att minska utsläppen av flyktiga organiska ämnen är det motiverat av både miljö- och hälsoskyddsskäl att ha ett villkor som föreskriver krav på en hög reningsgrad av styren. Detta har verkan på utsläppet även vid en låg produktion. Bolagets invändning att det inte är tekniskt möjligt att klara verkningsgraden i gällande villkor på annat sätt än att miljöpolyestern byts ut mot en råvara med ett högre innehåll av styren kan ifrågasättas. Det är cirka 15 år sedan bolaget började använda miljöpolyester varför bolaget har haft lång tid på sig att anpassa anläggningen utifrån förändrade råvaror och produktionsnivå. Bolaget har därmed inte visat att villkor 3 i dess nuvarande utformning är strängare än nödvändigt.

Bolaget har sammantaget inte visat att det finns förutsättningar enligt 24 kap. 8 § miljöbalken att mildra villkor 3. Med ändring av punkten 1 i mark- och miljödom-

stolens dom ska därför miljöprövningsdelegationens beslut fastställas vilket innebär att bolagets ansökan om villkorsändring avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Roger Wikström och Malin Wik, referent, samt tekniska rådet Kerstin Gustafsson.

Föredragande har varit Erica Ehne.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
3:4

DOM
2017-08-22
meddelad i
Växjö

Mål nr M 1234-17

KLAGANDE

Vera Klippan AB

MOTPARTER

1. Klippans kommun
- 2
2. Länsstyrelsen i Skåne län
3. Söderåsens miljöförbund

ÖVERKLAGAT BESLUT

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Skåne läns beslut från den 9 februari 2017 i ärende nr 551-30569-2015, se bilaga 1

SAKEN

Ändring av villkor i gällande tillståndsbeslut på fastigheten A i Klippans kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen ändrar Vera Klippan AB:s tillstånd från den 2 mars 1987, med slutliga villkor fastställda den 31 oktober 1990, så att villkorspunkten 3 istället ges följande lydelse;
Utsläpp från lindningsmaskin och sprutrum skall genomgå rening. Reningsanläggningen ska ha en reningseffekt avseende styren om minst 50 % vid en produktion som medför en förbrukning av upp till 200 ton per år av s.k. miljöpolyester eller polyester med motsvarande avgång av styren. Vid högre produktion och/eller råvara med högre styrenavgång gäller 70 % reningseffekt.
Villkoret är uppfyllt om vid en första uppföljande mätning efter ett underskridande av villkoret det visas att villkorsnivån klaras.

Dok.Id 406821

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00–16:00

2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.

BAKGRUND

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Skåne län (miljöprövningsdelegationen) beslutade den 9 februari 2017 att avslå Vera Klippan AB:s ansökan om ändring av villkor 3 och 4 i det tillstånd som meddelats den 2 mars 1987 samt den 31 oktober 1990 inom fastigheten A i Klippans kommun.

Miljöprövningsdelegationens beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen av Vera Klippan AB.

YRKANDEN M.M.

Vera Klippan AB (hädanefter bolaget) har yrkat att tillståndet ska ändras enligt följande.

Villkor 3: Skrubberverkningsgraden ska sänkas från min 70 procent till min 50 procent som riktvärde. Kravet på körning av skrubber ska upphävas på en volym under 200 ton polyesterråvara/år.

Villkor 4: Utsläppsgränsen ska höjas från 1 250 kg/år till 4 000 kg/år styrenutsläpp som riktvärde. Utsläppsgränsen ska ändras från 15 kg/dygn till 30 kg/dygn styrenutsläpp som riktvärde.

Som grund härför har bolaget angett i huvudsak följande.

Bolaget anser att det är helt uppenbart att skrubberverkningsgraden inte kan uppnås p.g.a. att miljöpolyester med mindre styrenavgång infördes i slutet av 1990-talet till skillnad från miljöprövningsdelegationen som har ansett att det ska krävas omfattande utredningar för att avgöra om det är uppenbart att ett villkor är strängare än nödvändigt eller om det finns omständigheter som inte kunde förutses. Vad gäller utsläppsnivåerna så ser bolaget en möjlighet att det sker en harmonisering av utsläppsnivåer över landet då överordnad myndighet (mark- och miljödomstolen) fattar beslut i frågan.

I Västra Götaland har det godkänts betydligt högre nivåer på styrenutsläpp och att rening inte heller har krävts. Bolaget vet att det i Östergötland har utfärdats tillstånd med bara polyesterförbrukning/år som villkor. Länsstyrelsen i Skåne har godkänt

villkor på 3 ton styrenutsläpp/år för Boj Transportvagnar 2012. Inget krav på rening restes. Boj Transportvagnar skulle ha legat granne med bolaget. Bolaget har i detalj gått igenom frågeställningen om ”strängare än nödvändigt” baserat på Boj Transportvagnars tillstånd.

Vad gäller ”omständigheter som inte kunde förutses” så anser bolaget att länsstyrelsen för lättvindigt avfärdar bolagets svårigheter att nå skrubberverkningsgraden. Det är uppenbart att nya kemikalier är en anledning till att mildra ett villkor, och att detta kan behandlas vid tillämpning av 24 kap. 8 § miljöbalken.

Bolaget anar att miljöprövningsdelegationen gärna ser att bolaget söker ett nytt tillstånd. Bolaget skulle yrka i stort detsamma yrkanden i en ny ansökan som det gjort i sin ansökan om ändring. Bolaget förutsätter att det inte är ett handikapp att det sökt via 24 kap. 8 § miljöbalken. Bolagets ansökan enligt 24 kap. 8 § miljöbalken är nästan lika komplett som en ansökan om ändrat tillståndsbeslut. Det som saknas är delar av en miljökonsekvensbeskrivning och ett samrådsförfarande. Bolaget menar att länsstyrelsen synpunkter på regionala och globala utsläpp inte väger så tungt då andra företag i samma bransch fått betydligt högre nivåer gällande styrenutsläpp/år. Bolagets utsläppsyrkanden måste anses försumbara på regional och global nivå.

Bolaget söker om utökade utsläppsnivåer för att det ska korrespondera med nuvarande tillstånd på polyesterförbrukning/år (420 ton/år). Utsläpp beräknas enligt nu gällande principer som procent av polyesterförbrukning, i bolagets fall avseende maskintillverkning, sprutning och handuppläggning.

Boj Transportvagnars ansökan och länsstyrelsens beslut om ett styrenutsläpp om 3 ton/år utan rening beräknad enligt procentmetoden är på 100 ton/år polyesterförbrukning helt korrekt. Bolaget använder årligen 75 ton polyester och har efter rening ett utsläpp om ca 850 kg/år. Bolagets yrkande om 4 ton/år innefattar att köra verksamheten utan rening upp till 200 ton polyesterförbrukning/år. Viktiga yrkanden är styrenutsläpp/år och per dygn vad gäller utsläpp, sänkt skrubberverkningsgrad från 70 procent till 50 procent som riktvärde. Vad gäller verkningsgraden på skrubbern så når bolaget nu 55-60 procent, men villkoret säger min 70 procent. Då miljöpolyester infördes innebar detta att mängden styren i skrubbern kraftigt minskade. Konstruktö-

ren av skrubbern stöder bolagets uppfattning att detta är skälet till den lägre verkningsgraden. Trots den lägre verkningsgraden ger användandet av miljöpolyester ett lägre totalt styrenutsläpp. Detta förhållande ställer frågan om nyttan med verkningsgradsmätning i fokus. Konsulten säger att en god funktion hos anläggningen endast uppnås via en kontinuerligt hög ingående halt av styren. Verkningsgraden är alltså inte ett särskilt vasst instrument då det gäller totalutsläpp av i detta fallet styren. Bolaget har lärt sig att andra verksamheter t.ex. krematorier går ifrån verkningsgraden och istället fokuserar på villkor gällande utsläppsmängder. Bolaget sitter fast med ett villkor som inte kan uppnås. Bolaget släpper ut mindre styren än om villkoret uppnåts. Bolaget har under många år kört med ca 55 procent verkningsgrad och inga problem har uppstått i bolagets näromgivning. Detta konfirmerades också av gjorda spridningsberäkningar.

Bolaget anser att det ska erhålla villkorsmildring avseende verkningsgraden på skrubbern. Vid en ansökan om nytt tillstånd hade bolaget troligen yrkat på att kravet på verkningsgrad skulle tas bort och fokuserat på mängd utsläpp per år och dygn. Vad gäller bolagets yrkanden om utsläppsmängder måste de anses som moderata vid 420 ton polyesterförbrukning per år jämfört med andra bolag. Bolaget hänvisar härvid till den sammanställning över andra bolag som den gett in tillsammans med ansökan. Bolaget har i detalj gått igenom Boj Transportvagnars förhållanden i kompletteringen till länsstyrelsen och kan konstatera 100 ton polyesterråvara/år ligger 1 750 kg/år över bolagets nuvarande tillstånd. Bolaget finner det anmärkningsvärt att länsstyrelsen kan göra så skilda bedömningar avseende utsläpp av styren.

År 2012 godkändes Boj Transportvagnar vid nyetablering utsläpp av styren om 3 000 kg/år, utan rening. Bolaget kan inte tro att utsläppskraven har skärpts så att för industriområdet godkänd nivå 4 250 kg/år numera inte gäller. Bolagets ansökan om 4 000 kg/år faller väl inom denna ram. Bolagets spridningsberäkningar talar ett tydligt språk, ingen fara för hälsa eller miljö. Det är förenligt med 2 kap. miljöbalken att godkänna bolagets ansökan.

Länsstyrelsens bedömning handlar om att 24 kap. 8 § miljöbalken ska användas restriktivt. Länsstyrelsen öppnar, som bolaget ser det, upp för att en mindre villkorsmildring kan accepteras. En mindre villkorsmildring är att domstolen accepterar en

skrubberverkningsgrad på minst 50 procent som riktvärde. Bolaget hänvisar härvid till det vitesföreläggande beslutat av Söderåsens miljöförbund, från den 1 april 2014, vilket bolaget bifogat till sitt yttrande. Den enda av punkterna i föreläggandet som fortfarande är öppen är punkten 1 som rör skrubberverkningsgraden.

Med miljöpolyester och förändrad kaliumpermanganat hamnar bolaget på 58 procent verkningsgrad. Driftsresultaten har gällt under mer än 6 år tillbaka. Spridningsberäkningarna visar att det inte medför några som helst problem för människa eller miljö. Även med en verkningsgrad om 58 procent ligger bolaget väl under nu gällande tillståndets utsläppsnivåer.

Länsstyrelsen har ansett att bolagets tillstånd behöver omprövas genom en helt ny tillståndsprövning som baseras på miljöbalken. Bolaget kommer att överväga det.

Vad gäller utsläppsnivåerna så har bolaget visat att det av rättvisesynpunkt är motiverat att det erhåller högre utsläppsnivå av styren. De företag som bolaget hänvisat till, exempelvis Boj Transportvagnar har inte förelagts att utföra någon rening. Bolaget har tagit en stor investering i en reningsanläggning och har årligen drifts- och underhållskostnader för denna. Länsstyrelsen anser att en våtskrubberanläggning inte är bästa möjliga teknik. Bolaget välkomnar förslag från länsstyrelsen som klarar de stora luftvolymerna som de kör genom sin anläggning. Enligt bolagets kunskap om branschen saknas ett ekonomiskt rimligt alternativ, speciellt då bolaget redan har våtskrubbern i drift på företaget. Inom länsstyrelsens upptagningsområde finns många verksamheter som inte är tillståndspliktiga och som använder polyester utan rening och utan dyra tillsynsavgifter. Bolaget menar att totalutsläppet från dessa uppgår till mer än vad bolaget yrkar på att få släppa ut.

Nivån på bolagets yrkande är mycket moderat i förhållande till bolagets tillstånd idag, 420 ton polyester/år. Det är mindre än en procent styrenutsläpp per år. Boj transportvagnar fick tre procent och då utan reningskrav. Bolaget hävdar att deras yrkande om 4 000 kg/år styrenutsläpp också kan ses som en mindre förändring. Detta synsätt baseras på nivåerna hos andra företag samt utsläpp från marinor och små båtvarv. Länsstyrelsen påpekar att bolaget idag endast använder 20 procent, 75-85 ton polyester per år, av sitt tillstånd, vilket är korrekt. Företaget måste ha frihet att ex-

pandera. Det kommer att slå i taket för nuvarande tillstånd vid en förbrukning av ca 100 ton/år med nuvarande produktionsmix. Företaget behöver alltså utökad styrenutsläppsnivå för att kunna anta marknadens utmaningar.

Bolaget har ett strängare tillstånd än vad andra företag har. Det hänvisar härvid till vad länsstyrelsen angett i sitt yttrande från den 8 maj 2017, där den angett att man inte kan jämföra utsläppsnivån mellan olika företag. Bolaget anser att man kan det. Styren är styren och miljöhänsynen ska vara densamma i hela landet.

Bolaget vill vidare kommentera vad länsstyrelsen angett om miljöpolyester. Bolaget visste inte att miljöpolyestern skulle bli förhärskande när skrubbern installerades. Bolaget har mycket noggrant redogjort för miljöpolyesterns minskning av skrubberns effektivitet. Det är enligt bolaget ett förhållande som inte kunde förutses.

Bolaget anser att miljöförbundets föreläggande vid vite om 250 000 kronor per år för 100 kg merutsläpp per år, (avseende skillnaden mellan 70 procent och 58 procent verkningsgrad), är orättfärdigt.

Bolaget hänvisar därutöver till sin komplettering som sändes till länsstyrelsen den 14 september 2016.

Länsstyrelsen har motsatt sig bolagets ändringsyrkanden.

Som grund härför har länsstyrelsen angett i huvudsak följande. Enligt praxis ska villkorsändring med stöd av 24 kap. 8 § miljöbalken användas restriktivt och det är verksamhetsutövaren som har bevisbördan för att förutsättningar för att upphäva eller mildra ett villkor uppfylls. Länsstyrelsen anser inte att bolaget har framfört argument för att medge en så kraftig villkorsmildring som ansökan omfattar. Det är i länsstyrelsens mening inte uppenbart att villkoren är strängare än nödvändigt eller att det finns omständigheter som inte kunde förutses när tillståndet meddelades.

Verksamheten bedrivs idag med tillstånd som meddelades 1987, med villkor fastställda 1990, med stöd av miljöskyddslagen. Tillståndet är 30 år gammalt och verksamheten nyttjar idag endast ca 20 procent av den tillståndsgivna nivån. I verksamheten förekommer också utsläpp av bl.a. aceton och diklormetan som inte är regle-

rade genom utsläppsvillkor i tillståndet. Med tanke på den tid som förflutit och de förändringar som skett i verksamheten och i gällande miljölagstiftning anser länsstyrelsen att det är olämpligt att ändra villkor i tillståndet med stöd av 24 kap. 8 § miljöbalken. En så omfattande ändring av villkoren som bolaget ansöker om bör i stället hanteras i en prövning av hela verksamheten enligt miljöbalken.

Länsstyrelsen vill också påpeka att i en prövning enligt miljöbalken krävs en långt mer omfattande redovisning av verksamheten och påverkan på miljö och människors hälsa än vad bolaget har redogjort för i innevarande ärende. I fastställande av utsläppsnivåer bedöms också vad som kan anses vara bästa möjliga teknik, samt vad som är miljömässigt motiverat, tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt i det enskilda fallet. Det är därför inte möjligt att direkt jämföra utsläppsnivåer från olika verksamheter som bolaget vill göra gällande. Länsstyrelsen ställer sig också tveksamma till att den reningsanläggning som bolaget har idag kan anses vara bästa möjliga teknik, med tanke på den kunskap och utveckling som finns inom rening av flyktiga organiska ämnen i luft.

Länsstyrelsen anser, med anledning av att bolaget har angett att en av orsakerna till att verkningsgraden i skrubbern har minskat är att kvaliteten på den kaliumpermanganat som används som oxidationsmedel har förändrats, att bolaget har en skyldighet att utreda lämpliga alternativ till oxidationsmedel, om den kvalitet som lämnats av den ordinarie leverantören inte fyller sin funktion. Att enbart hänvisa till att leverantören sagt att det skulle vara ett fullgott alternativ, vilket bolaget gjort i detta fall, kan inte vara en omständighet som inte kunde förutses när tillståndet meddelades.

Bolaget har också infört miljöpolyester som medför mindre utsläpp av styren. Även om detta miljömässigt är en bra förändring, så är det ändå en förändring av verksamheten från bolagets sida jämfört med hur den bedrevs då tillståndet meddelades. Inte heller detta kan anses vara en omständighet som inte kunde förutses då tillståndet meddelades.

Länsstyrelsens hänvisar därutöver till motiveringen i miljöprövningsdelegationens beslut.

Söderåsens miljöförbund (miljöförbundet) har motsatt sig ändring av miljöprövningsdelegationens beslut. Som grund härför har miljöförbundet anget i huvudsak följande. Förbundet delar länsstyrelsens skäl till att överklagandet ska avslås och villkorsändringarna inte ska medges.

Efter det att mark- och miljödomstolen kungjort ansökan om villkorsändring har inga andra yttranden inkommit.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsen syn på att en ny ansökan enligt miljöbalken är bästa sättet att anpassa tillståndet till rådande förhållanden genom en allsidig prövning utifrån dagens praxis, krav på bästa teknik och kunskapsläge om omgivningspåverkan samt avstämning mot aktuell kravnivå för branschen. Det kan konstateras att anläggningen är snart trettio år gammal och torde vara ekonomiskt avskriven och att det har tillkommit andra reningstekniker sedan tillståndsprövningen. Domstolen har dock att pröva bolagets yrkande om villkorsändring utifrån de kriterier som gäller för det enligt 24 kap 8 § miljöbalken. I en sådan prövning är det de faktiska förhållandena för den aktuella produktionen som avgör, inte vad som har beslutats i andra mål och ärenden.

Finns det skäl att ändra villkoret avseende reningseffekt?

Enligt bolagets tillstånd från den 2 mars 1987, med slutliga villkor fastställda den 31 oktober 1990, ska bolaget efter den 1 januari 1993 ha en reningsanläggning med en reningseffekt om minst 70 procent. Av utredningen i målet framgår att bolaget sedan dess har bytt råvara till miljöpolyester med ett lägre innehåll av styren.

Bolagets val av miljöpolyester har i sig medfört en förbättring av utsläppet från anläggningen jämfört med vad som prövades, eftersom råvaran innehåller mindre styren som kan avgå vid bolagets processer. Mot bakgrund av att verkningsgraden på bolagets reningsanläggning (våtskrubber) är beroende av den ingående styrenhalten, samt då villkoret i tillståndet för verksamheten på fastigheten A i Klip-pans kommun är utformat som ett krav på att anläggningen ska uppnå en viss procent-tuell reningseffekt avseende styren vars nivå (minst 70 procent) valts utifrån den

högre styrenhalten i den tidigare använda polyesterråvaran, bedömer mark- och miljödomstolen att skäl finns att mildra bolagets villkor med stöd av 24 kap. 8 § miljöbalken till den nivå som gällde under intrimningsperioden för anläggningen.

Bolaget har i målet visat att kravet på en reningseffekt om min 70 procent i tillståndets villkor 3 är onödigt strängt, i vart fall vid den låga produktionsgrad i förhållande till vad som råder vid maximalt tillståndsgiven produktion, med användningen av miljöpolyester som sänker den ingående styrenhalten i processen. Vid användande av miljöpolyester och om villkoret ändras till ett krav på en reningseffekt om minst 50 procent blir totalutsläppet från verksamheten ändå jämförligt med det utsläpp som avsågs vid lämnandet av de slutliga villkoren 1990, d.v.s. vid 70 % verkningsgrad. Eftersom spridningsberäkningen avser förhållanden upp till råvaruförbrukningen 200 ton per år bör ändringen begränsas utifrån det. Mark- och miljödomstolen bedömer därför att villkor 3 ska ändras på sätt som följer av domslutet för en produktion upp till 200 ton per år. Vad länsstyrelsen och miljöprövningsdelegationen anfört ändrar inte den bedömningen.

Vid ändring av villkoret bör dock inte längre begränsningsvärdet uttryckas som riktvärde, eftersom Mark- och miljööverdomstolen genom praxisgrundande domar har uttalat att begreppet riktvärden inte längre bör användas. En justering bör därvid ske av villkoret så att bolaget inte på grund av överklagande riskerar att få ett hårdare villkor än vad som hittills gällt avseende uppfyllandet av föreskriven verkningsgrad.

Finns skäl att upphäva kravet på rening under 200 ton polyesterråvara per år?

Mark- och miljödomstolen delar miljöprövningsdelegationens bedömning att bolaget inte har visat att det med stöd av 24 kap. 8 § miljöbalken skulle finnas skäl att besluta om ändring av bolagets tillstånd så att kravet på att utsläpp från lindningsmaskin och sprutrum ska upphävas på en volym under 200 ton polyesterråvara/år. Vad bolaget anfört ändrar inte den bedömningen.

Finns skäl att ändra bolagets tillstånd så att totalutsläppet av styren istället får uppgå till 4 000 kg/år?

Mark- och miljödomstolen delar vidare miljöprövningsdelegationens bedömning att bolaget inte visat att det är uppenbart att det inte längre behövs något villkor om att totalutsläppet styren från den 1 januari 1993 inte får uppgå till mer än 1250 kg per år,

att villkoret är strängare än nödvändigt eller att ändringen av totalutsläpp är påkallat med anledning av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs. En viktig ytterligare del i denna bedömning är att frågan om tillämpning av bästa tillgängliga teknik vid högre produktionsnivåer inte har utretts och skälighetsbedömts. Vad bolaget anfört ändrar inte den bedömningen. Bolagets yrkande avseende ökat totalutsläpp av styren till 4 000 kg/år ska därför avslås.

Finns skäl att ändra riktvärdet för totalutsläpp av styren i tillståndet från 15 kg/dygn till 30 kg/dygn?

Mark- och miljödomstolen delar också miljöprövningsdelegationens bedömning att bolaget inte visat att det är uppenbart att kravet i villkoret 4 i bolagets tillstånd om att totalutsläppet av styren från verksamheten inte får överskrida 15 kg/dygn från och med den 1 januari 1993, inte längre behövs, att det är strängare än nödvändigt eller att ändringen av totalutsläpp är påkallat med anledning av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs, med samma ytterligare skäl som ovan. Bolagets yrkande avseende ökat totalutsläpp av styren till 30 kg/dygn ska därför avslås.

Mark- och miljödomstolen erinrar om att domstolens ändring av den del av villkor 3 i tillståndet som avser reningsgrad inte innebär att domstolen instämmer i vad bolaget angett i målet om förändrad kvalitet på den kaliumpermanganat som används i bolagets processer. Bolagets ansvar för att utbyteskemikalier med bibehållen kvalitet används kvarstår därför och kan utan hinder av domstolens avgörande, komma att bli föremål för framtida tillsynsbeslut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 12 september 2017.

Lena Stjernqvist

Bruno Bjärnberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnberg, samt de särskilda ledamöterna Bo Wendt och Jan Malmström. Målet har beretts av beredningsjuristen Nils Dahlström.